

Datum: 2026-08-19

Ärendenummer: SLK-2026-00334

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: s.sof@regeringskansliet.se

Diarienummer: S2026/00236

Göteborgs Stads yttrande över Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8)

Övergripande bedömning

Göteborgs Stad ställer sig i huvudsak positiv till de förslag som lämnas i utredningen och föreslår att kommunstyrelsen tillstyrker samtliga förslag utom förslagen gällande åklagares möjlighet att fatta beslut om omedelbart omhändertagande och obligatorisk domstolsprövning av de omprövningsbeslut som fattas var sjätte månad när vården sker enligt 3 § LVU. Göteborgs Stad anser att dessa förslag bör avstyrkas.

Göteborgs Stad ser positivt på förslagen om ökad användning av sakkunniga i processen, förändrade tidsfrister för verkställighet av beslut om omhändertagande samt att socialnämnden ska vara skyldig att utse en särskild socialsekreterare med ansvar för kontakten med vårdnadshavare när ett barn är placerat utanför hemmet. Även förslagen om uppföljning av ett barns situation bedöms vara positivt, liksom förslaget om att reglerna om omedelbar skyddsbedömning och förhandsbedömning ska omfatta även syskon eller andra barn i samma hem. Därutöver bedömer Göteborgs Stad att dessa förslag är positiva: att införa en ny bestämmelse om att socialnämnden ska ha rätt att inhämta uppgifter under hela vårdtiden, att socialnämnden ska vara skyldig att fatta beslut om drogtest av vårdnadshavare eller föräldrar om det finns anledning till det samt att vårdplanen ska beskriva vilka förändringar som behövs och vilket stöd en socialnämnd kan erbjuda vårdnadshavarna.

Göteborgs Stad ser även i huvudsak positivt på förslagen gällande förutsättningarna för att vården ska upphöras ska prövas i tre led samt barn och ungas rätt till umgänge. Vad gäller dessa förslag lämnar Göteborgs Stad dock vissa synpunkter vilka redogörs för nedan.

Göteborgs Stad bedömer att dessa förslag sammantaget har förutsättningar att bidra till att stärka rättigheterna för samhällets mest utsatta barn och unga, främja familjeåterförening och förbättra rättssäkerheten i ingripande myndighetsprocesser.

Barn och ungas rätt till umgänge med syskon och andra närstående

Göteborgs Stad ställer sig positiv till att beslut om att begränsa eller reglera umgänge inte längre ska förutsätta att åtgärden är nödvändig med hänsyn till vårdens ändamål, utan i stället utgå från barnets bästa. Förslaget stärker barnrättsperspektivet och skapar bättre förutsättningar att låta barnets behov av trygghet, skydd och stabilitet vara vägledande vid bedömningen. Det är även positivt att förutsättningarna för att begränsa umgänge med syskon och andra närstående tydliggörs samt att dessa ges rätt att överklaga beslut om umgängesbegränsning. För barn i utsatta situationer kan relationer till syskon och andra viktiga närstående vara betydelsefulla för identitet, kontinuitet och känsla av tillhörighet.

Samtidigt finns en risk att fler och mer långvariga och återkommande rättsliga processer påverkar barns trygghet och stabilitet negativt. Det kan exempelvis uppstå situationer där närstående driver processer om umgänge trots att barnet inte önskar kontakt. Att frågan om umgängesbegränsning dessutom ska övervägas var tredje månad riskerar att medföra en betydande administrativ belastning för socialtjänsten, samtidigt som det kan skapa oro och bristande stabilitet för barnet. Återkommande processer kan påverka vården negativt och bidra till ökad konfliktnivå kring barnet. Vid upprepade prövningar finns en risk att barnet "ger upp" och att förändringsmotivationen i vården skadas. Det bör därför övervägas om det finns behov av någon form av tidsfrist eller spärr för att förhindra att sådana processer kan pågå i stort sett utan uppehåll under en mycket lång tid av vårdens genomförande.

Göteborgs Stad vill också uppmärksamma att varken barn, vårdnadshavare, syskon eller andra närstående i dagsläget har rätt till offentligt biträde i umgängesfrågor. I utkasten till lagrådsremissen För barns rättigheter och trygghet - en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga, föreslås att offentligt biträde ska förordnas för barn, vårdnadshavare och föräldrar med umgängesrätt i dessa mål om behov inte antas saknas. Vad som gäller för syskon och andra närstående behöver tydliggöras.

Göteborgs Stad vill även framhålla att det finns en risk att förslaget leder till att närstående får tillgång till uppgifter som de inte har rätt att känna till. Prövningen av umgängesfrågor ska utgå från barnets bästa och det kan i vissa fall vara svårt att närmare redovisa skälen för att ett visst umgänge inte bedöms vara förenligt med barnets bästa utan att samtidigt röja uppgifter som omfattas av sekretess och härrör till grunderna för själva omhändertagandet. Detta kan exempelvis aktualiseras när det finns begränsningar i umgänget med vårdnadshavare eller föräldrar och socialtjänsten bedömer att det finns en risk för att närstående används för att få information om barnet eller dess vistelseort. Förslaget väcker därför frågor om hur barnets behov av skydd och sekretess ska kunna förenas med närståendes rätt till insyn och möjlighet att få sin sak prövad.

Risker med åklagares subsidiära rätt att fatta beslut om omedelbart omhändertagande

Vad gäller förslaget om att åklagare i vissa fall ska kunna fatta beslut om omedelbart omhändertagande instämmer Göteborgs Stad i utredningens bedömning, att det skulle kunna innebära negativa konsekvenser för barn och unga. Det framgår också av utredningen att en sådan ordning skulle kunna leda till ökade kostnader för det allmänna i form av utbildningar för åklagarna och ökad byråkrati utan att det skulle fylla någon väsentlig funktion. I en storstad som Göteborg med fungerande socialjour bedöms sannolikheten för att situationer där socialtjänsten inte kan nå vara obefintlig. Göteborgs socialjour har beredskap dygnet runt för akuta ärenden, vilket gör åklagares subsidiära befogenhet överflödigt och potentiellt skadligt för barns rättssäkerhet.

Göteborgs Stad bedömer att de risker som tas upp av utredningen avseende att beslut som fattas av en åklagare kan komma att uppfattas som en bestraffning behöver tas på allvar. Detta bland annat eftersom Åklagarmyndighetens uppdrag utgår från att skydda samhället i första hand och att det då kan komma att vägas in även vid ett omedelbart omhändertagande, som har till huvudsakligt syfte att skydda ett barn eller en ung person. Socialtjänsten kan ha kännedom om barnet och familjen genom tidigare utredningar och insatser. Av betänkandet framgår att åklagare saknar tillgång till socialtjänstens journaler, helhetsbild av barnets situation och inte heller har möjlighet att praktiskt verkställa ett omedelbart omhändertagande eller ordna en placering. Det finns därför en risk att beslut fattas på ett otillräckligt beslutsunderlag, vilket riskerar att skada tilliten till både socialtjänsten och rättsväsendet.

Förslaget riskerar även att skapa otydlighet kring ansvarsfördelningen mellan socialtjänst och rättsväsende. Mot bakgrund av de risker förslaget medför och att det inte heller bedöms finnas ett behov av ett sådant beslutsfattande anser Göteborgs Stad att förslaget bör avstyrkas.

Obligatorisk domstolsprövning för beslut om fortsatt vård enligt 3 § LVU

Av utredningen framgår att den rättsliga kontrollen av tvångsvården är betydligt svagare i LVU än när någon vårdas enligt lagen om vård av missbrukare eller lag om psykiatrisk tvångsvård. För att ett barn själv ska kunna begära vårdens upphörande och även överklaga de omprövningsbeslut som socialnämnden fattar var sjätte månad när vården sker med stöd av 3 § LVU krävs att barnet är över 15 år, eller företräds av ett offentligt biträde och ställföreträdare. Enligt utredningens bedömning är detta inte tillräckligt för att tillgodose barnets rättssäkerhet, särskilt inte när vården enligt 3 § kan innebära ett frihetsberövande. Utredningen anser att det ska ligga på det allmänna att säkerställa att ett omhändertagande för vård enligt 3 § LVU underställs en regelbunden rättslig prövning och inte pågår om det inte är nödvändigt och till barnets eller den unges bästa. Genom dessa rättsliga prövningar ska domstolen ges inblick i hur vården fortlöper och det bedöms också kunna bidra till att socialnämnderna arbetar mer aktivt och målinriktat. Göteborgs Stad bedömer att det finns en risk för att frekventa domstolsprövningar kan komma att påverka kontinuiteten och tryggheten i vården negativt. Återkommande rättsprocesser kan innebära psykiska påfrestningar för barnet och påverka förutsättningarna för att barnet kan tillgodogöra sig vården. Det finns även en risk att vårdnadshavare tappar motivation när processerna upplevs som utdragna och upprepande.

Göteborgs Stad bedömer i likhet med utredningen det vara angeläget att barn och unga har möjlighet att få beslut om tvångsvård prövade på ett rättssäkert sätt. Enligt Göteborgs Stad är det dock allt för långtgående att kräva att samtliga omprövningar av vård automatiskt ska prövas av domstol. Många barn, unga och vårdnadshavare upplever domstolsprocesser som belastande och har inget önskemål om en sådan prövning. Göteborgs Stad bedömer därför att förslaget om obligatorisk domstolsprövning av omprövningsbesluten bör avstyrkas. Däremot anser Göteborgs Stad att förslaget att införa rätt till offentligt biträde även i omprövningsärenden är ett väl avvägt förslag för att ge barn och unga möjlighet att få stöd i att föra fram sina synpunkter och även överklaga ett beslut att inte låta vården upphöra.

Otillräcklig finansiering av förslagen

Flera av utredningens förslag om förändringar i lagstiftningen handlar om förtydliganden av förhållanden som är otydliga eller som redan kan anses gälla. För kommunerna innebär dock flera av utredningens förslag en tydlig ambitionshöjning och nya krav som sannolikt kommer att medföra ökade kostnader. Sammanfattningsvis bedömer Göteborgs Stad att utredningens kostnadsberäkningar underskattar de ekonomiska konsekvenserna av förslagen och att finansieringsprincipen behöver tillämpas fullt ut. Göteborgs Stad bedömer att förslagen kommer att medföra behov av ytterligare resurser utöver vad som redovisas i betänkandet.

Obligatorisk domstolsprövning var sjätte månad vid omprövning av vård

Utredningen bedömer att förslaget om obligatorisk domstolsprövning var sjätte månad vid omprövning av vård enligt 3 § LVU kommer att medföra en viss kostnadsökning för kommunernas socialtjänst. Kommunerna beräknas få ökade kostnader för deltagande i muntliga förhandlingar i domstol, vilket av utredningen uppskattas ta mellan 4 och 8 timmar per ärende. Göteborgs Stad vill dock framhålla att utöver den direkta tidsåtgången för deltagande i domstolsförhandlingar tillkommer kostnader för förberedelser, samordning med bland annat offentliga biträden och eventuellt juridiskt stöd.

Socialnämndernas erfarenheter visar att domstolsprövningar ofta leder till mer komplexa bedömningar, vilket kräver ökade resurser i berörda ärenden. Dessa arbetsmoment tillkommer utifrån förslaget och även dessa delar behöver kostnadsberäknas för att kommunernas kostnader för genomförande ska täckas.

Särskilda socialsekreterare ska ansvara för kontakten med vårdnadshavare när ett barn är placerat utanför hemmet

Förslaget om att utse en särskild socialsekreterare för kontakten med vårdnadshavare när ett barn är placerat utanför hemmet kommer att innebära ökade arbetsinsatser för kommunernas socialtjänster. Trots att utredningen menar att förslaget inte nödvändigtvis innebär nya arbetsuppgifter för socialtjänsten, är det troligt att det i praktiken kommer att kräva nyrekrytering eller omfördelning av befintliga resurser för genomförandet av förslaget. Utredningen understryker att kommuners olika storlek och förutsättningar gör att rollen i vissa fall kan kombineras med andra arbetsuppgifter. I stora kommuner som Göteborg behöver rollen sannolikt renodlas för att säkerställa kvalitet och kontinuitet. Göteborgs Stad bedömer att det inte är lämpligt att familjehemssekreterarna ansvarar för kontakten med vårdnadshavaren, eftersom deras huvudsakliga uppdrag är att stödja familjehemmet och säkerställa att placeringen tillgodoser barnets individuella behov. Om familjehemssekreteraren även ska hantera kontakten med vårdnadshavare riskerar det att skapa otydlighet i roller och ansvarsfördelning, som i förlängningen kan leda till försämrad kvalitet i stödet till familjehemmet. Att omfördela befintliga resurser utan att andra verksamhetsområden påverkas negativt bedöms inte vara möjligt, särskilt med tanke på att utredningen förespråkar att den särskilda socialsekreteraren inte heller bör vara samma person som barnsekreteraren.

Under 2025 var cirka 1 200 unika barn från Göteborg placerade i någon form av heldygnsvård. Hur många av dessa barn som har två vårdnadshavare är inte känt. Även om socialnämnderna redan utifrån nuvarande lagstiftning har ansvar för att ge vårdnadshavare det stöd och den hjälp de behöver måste utredningens förslag ändå ses som en kraftig ambitionshöjning av arbetet. Ett genomförande av förslaget kommer att medföra förändringar i socialnämndernas arbete. Göteborgs Stad bedömer att det behövs ytterligare beräkningar av de resursmässiga konsekvenserna av förslaget, både avseende behovet av tillkommande socialsekreterartjänster och en ökad omfattning av stödinsatser till placerade barns vårdnadshavare. Detta är en förutsättning för att kommunernas ökade kostnader ska kunna finansieras och för att förslaget ska få avsett genomslag.

Socialnämndens skyldighet att säkerställa barns och ungas rätt till umgänge med syskon och andra närstående

Den tydligare regleringen av umgängerätt för syskon och andra närstående som föreslås föras in i 14 § LVU kan leda till en större administrativ belastning för socialnämnden. Även om utredningen bedömer kostnadsökningen som marginell, kan det i praktiken innebära fler formella beslut om umgängesbegränsning och fler överklaganden. Dessutom riskerar den breda definitionen av ”andra närstående” att utvidga kretsen av berörda parter, vilket kan leda till fler och mer komplexa ärenden att planera genomförandet för. Detta medför ökad tidsåtgång och större resursbehov, vilket behöver kostnadsberäknas.

Ökad användning av sakkunniga

Ytterligare ett förslag som utredningen lägger fram är att sakkunniga inom områden som barn- och ungdomspsykiatri, barnmedicin och psykologi ska användas i större utsträckning i LVU-processen. Detta förväntas leda till ökade kostnader främst för domstolarna och Socialstyrelsen. Även om de direkta kostnaderna främst bedöms uppstå för domstolarna, Åklagarmyndigheten och Socialstyrelsen kan förslaget även medföra ökade kostnader för kommunerna.

Detta gäller framför allt kostnader för att anlita sakkunniga, inhämtande av kompletterande medicinska eller psykologiska bedömningar samt den ökade administration och handläggning som följer av ett större inslag av extern expertkunskap i LVU-processen.

Oklarheter i förhållande till andra förslag inom området och behov av en bred och samlad översyn av regelområdet

I utredningen föreslås att förutsättningarna för att vård enligt LVU ska upphöra ska prövas i tre led. I det första ledet av prövningen bedöms om det skadliga hemförhållandet eller det egna beteendet har förändrats så pass mycket att en påtaglig risk för skada inte längre skulle uppstå om vården upphörde. För vård enligt 2 § LVU (hemförhållanden) behålls kravet på en varaktig och genomgripande förändring, medan det för vård enligt 3 § LVU (eget beteende) införs ett förtydligat krav på att beteendet ska ha upphört och situationen vara stabil. Det andra ledet innebär en prövning av om vården alltjämt är nödvändig och till barnets eller den unges bästa och i det tredje ledet prövas slutligen om den nödvändiga vården kan ges med samtycke på frivillig väg.

I det utkast till lagrådsremiss som överlämnades i december 2025, För barns rättigheter och trygghet – en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga, föreslås att vård enligt 2 § LVU ska kunna fortsätta på grund av barnets anknytning till familjehemmet, även om de ursprungliga bristerna i barnets föräldrahem har åtgärdats. För prövningar om vårdens upphörande enligt 2 § LVU innebär nu aktuellt förslag snarare en prövning i fyra led. Hur förslaget om kvarboende i ett familjehem på grund av anknytning förhåller sig till förslaget om en prövning i tre led är dock inte helt klarlagt. Detta behöver tydliggöras i det fortsatta utredningsarbetet.

Dessa oklarheter aktualiserar återigen frågan om behovet av en bred och samlad översyn av regelområdet. Kommunstyrelsen har tidigare framfört ett sådant behov i samband med utredningen Barnets bästa när vård enligt LVU upphör (Ds 2021:7) samt Utkast till lagrådsremiss För barns rättigheter och trygghet - En ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga. Ett flertal utredningar och lagstiftningsinitiativ inom den sociala barn- och ungdomsvården har genomförts de senaste åren och bedrivs delvis också parallellt. Flera centrala frågor som behöver ses i relation till varandra behandlas i separata processer, vilket bedömds vara olyckligt. Den i grunden positiva förändring som kan följa av de sammantagna förslagen skulle enligt kommunstyrelsens bedömning behöva övervägas i ett mer övergripande och sammanhållet utredningsarbete, något som således fortfarande saknas. Därmed kvarstår behovet av en större utredning som omfattar både den frivillighet som ryms i socialtjänstlagen och tvånget i LVU, och som behandlar frågor som rör både barn och ungdomar. Göteborgs Stad bedömer att de överväganden som kommunstyrelsen tidigare framfört fortfarande är giltiga och bör beaktas i det fortsatta arbetet.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Jenny Broman (V) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan.

Jörgen Fogelklou (SD) och Axel Josefson (M) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan med det tillägg som framgår av yrkande från SD den 14 augusti 2026 (bilaga 1).

Kommunstyrelsen beslutade först att bifalla Jenny Bromans yrkande.

Kommunstyrelsens beslutade därefter att avslå tilläggsyrkandet från SD den 14 augusti 2026.

Jörgen Fogelklou (SD) reserverade sig mot beslutet.

Representanterna från M och L antecknade som yttrande en skrivelse från den 19 augusti 2026 (bilaga 2).

Göteborg den 19 augusti 2026
Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Lina Isaksson

BILAGA 1

Tilläggsyrkande
2026-08-14

Nr (SLK-2026-00334)

Tilläggsyrkande angående – Remiss från Socialdepartementet – Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Göteborgs Stads yttrande över remissen *Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8)* ändras i enlighet med föreliggande förslag till reviderat yttrande, där föreslagna ändringar och tillägg är markerade med kursiv och färgad stil.
2. I övrigt tillstyrkes stadsledningskontorets förslag till yttrande.

Göteborgs Stads yttrande över Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8)

Övergripande bedömning

Göteborgs Stad ställer sig i huvudsak positiv till de förslag som lämnas i utredningen och föreslår att kommunstyrelsen tillstyrker samtliga förslag utom förslagen gällande åklagares möjlighet att fatta beslut om omedelbart omhändertagande och obligatorisk domstolsprövning av de omprövningsbeslut som fattas var sjätte månad när vården sker enligt 3 § LVU. Göteborgs Stad anser att dessa förslag bör avstyrkas.

Göteborgs Stad ser positivt på förslagen om ökad användning av sakkunniga i processen, förändrade tidsfrister för verkställighet av beslut om omhändertagande samt att socialnämnden ska vara skyldig att utse en särskild socialsekreterare med ansvar för kontakten med vårdnadshavare när ett barn är placerat utanför hemmet. Även förslagen om uppföljning av ett barns situation bedöms vara positivt, liksom förslaget om att reglerna om omedelbar skyddsbedömning och förhandsbedömning ska omfatta även syskon eller andra barn i samma hem. Därutöver bedömer Göteborgs Stad att dessa förslag är positiva: att införa en ny bestämmelse om att socialnämnden ska ha rätt att inhämta uppgifter under hela vårdtiden, att socialnämnden ska vara skyldig att fatta beslut om drogtest av vårdnadshavare eller föräldrar om det finns anledning till det samt att vårdplanen ska beskriva vilka förändringar som behövs och vilket stöd en socialnämnd kan erbjuda vårdnadshavarna.

Göteborgs Stad ser även i huvudsak positivt på förslagen gällande förutsättningarna för att vården ska upphöra ska prövas i tre led samt barn och ungas rätt till umgänge. Vad gäller dessa förslag lämnar Göteborgs Stad dock vissa synpunkter vilka redogörs för nedan.

Göteborgs Stad bedömer att dessa förslag sammantaget har förutsättningar att bidra till att stärka rättigheterna för samhällets mest utsatta barn och unga, främja familjeåterförening och förbättra rättssäkerheten i ingripande myndighetsprocesser.

Göteborgs Stad vill samtidigt understryka att barnets bästa måste vara den tydliga utgångspunkten även när det finns motstående intressen. Särskilt viktigt är detta när barn riskerar att utsättas för våld, missbruk, kriminalitet eller hedersrelaterat våld och förtryck. I sådana situationer måste samhällets skyddsansvar väga tungt och barnets behov av trygghet och långsiktig stabilitet säkerställas.

Barn och ungas rätt till umgänge med syskon och andra närstående

Göteborgs Stad ställer sig positiv till att beslut om att begränsa eller reglera umgänge inte längre ska förutsätta att åtgärden är nödvändig med hänsyn till vårdens ändamål, utan i stället utgå från barnets bästa. Förslaget stärker barnrättsperspektivet och skapar bättre förutsättningar att låta barnets behov av trygghet, skydd och stabilitet vara vägledande vid bedömningen. Det är även positivt att förutsättningarna för att begränsa umgänge med syskon och andra närstående tydliggörs samt att dessa ges rätt att överklaga beslut om umgängesbegränsning. För barn i utsatta situationer kan relationer till syskon och andra viktiga närstående vara betydelsefulla för identitet, kontinuitet och känsla av tillhörighet.

Samtidigt är det angeläget att det tydligt framgår att barnets rätt till skydd måste väga tungt när det finns risk för hedersrelaterat våld och förtryck, bortförande eller annan allvarlig utsatthet. Om ett barn riskerar att föras ut ur landet eller på annat sätt utsättas för påtryckningar genom sitt nätverk måste socialtjänsten ha tillräckliga möjligheter att agera för att skydda barnet. Samma skyddsperspektiv bör omfatta syskon och andra barn i samma hushåll när det finns anledning att anta att även de riskerar att utsättas.

Samtidigt finns en risk att fler och mer långvariga och återkommande rättsliga processer påverkar barns trygghet och stabilitet negativt. Det kan exempelvis uppstå situationer där närstående driver processer om umgänge trots att barnet inte önskar kontakt. Att frågan om umgängesbegränsning dessutom ska övervägas var tredje månad riskerar att medföra en betydande administrativ belastning för socialtjänsten, samtidigt som det kan skapa oro och bristande stabilitet för barnet. Återkommande processer kan påverka vården negativt och bidra till ökad konfliktnivå kring barnet. Vid upprepade prövningar finns en risk att barnet "ger upp" och att förändringsmotivationen i vården skadas. Det bör därför övervägas om det finns behov av någon form av tidsfrist eller spärr för att förhindra att sådana processer kan pågå i stort sett utan uppehåll under en mycket lång tid av vårdens genomförande.

Göteborgs Stad vill också uppmärksamma att varken barn, vårdnadshavare, syskon eller andra närstående i dagsläget har rätt till offentligt biträde i umgägesfrågor. I utkasten till lagrådsremissen För barns rättigheter och trygghet - en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga, föreslås att offentligt biträde ska förordnas för barn, vårdnadshavare och föräldrar med umgängesrätt i dessa mål om behov inte antas saknas. Vad som gäller för syskon och andra närstående behöver tydliggöras.

Göteborgs Stad vill även framhålla att det finns en risk att förslaget leder till att närstående får tillgång till uppgifter som de inte har rätt att känna till. Prövningen av umgägesfrågor ska utgå från barnets bästa och det kan i vissa fall vara svårt att närmare redovisa skälen för att ett visst umgänge inte bedöms vara förenligt med barnets bästa utan att samtidigt röja uppgifter som omfattas av sekretess och härrör till grunderna för själva omhändertagandet. Detta kan exempelvis aktualiseras när det finns begränsningar i umgänget med vårdnadshavare eller föräldrar och socialtjänsten bedömer att det finns en risk för att närstående används för att få information om barnet eller dess vistelseort. Förslaget väcker därför frågor om hur barnets behov av skydd och sekretess ska kunna förenas med närståendes rätt till insyn och möjlighet att få sin sak prövad.

Risker med åklagares subsidiära rätt att fatta beslut om omedelbart omhändertagande

Vad gäller förslaget om att åklagare i vissa fall ska kunna fatta beslut om omedelbart omhändertagande instämmer Göteborgs Stad i utredningens bedömning, att det skulle kunna innebära negativa konsekvenser för barn och unga. Det framgår också av utredningen att en sådan ordning skulle kunna leda till ökade kostnader för det allmänna i form av utbildningar för åklagarna och ökad byråkrati utan att det skulle fylla någon väsentlig funktion. I en storstad som Göteborg med fungerande socialjour bedöms sannolikheten för att situationer där socialtjänsten inte kan nå vara obefintlig. Göteborgs socialjour har beredskap dygnet runt för akuta ärenden, vilket gör åklagares subsidiära befogenhet överflödigt och potentiellt skadlig för barns rättssäkerhet.

Göteborgs Stad bedömer att de risker som tas upp av utredningen avseende att beslut som fattas av en åklagare kan komma att uppfattas som en bestraffning behöver tas på allvar. Detta bland annat eftersom Åklagarmyndighetens uppdrag utgår från att skydda samhället i första hand och att det då kan komma att vägas in även vid ett omedelbart omhändertagande, som har till huvudsakligt syfte att skydda ett barn eller en ung person. Socialtjänsten kan ha kännedom om barnet och familjen genom tidigare utredningar och insatser. Av betänkandet framgår att åklagare saknar tillgång till socialtjänstens journaler, helhetsbild av barnets situation och inte heller har möjlighet att praktiskt verkställa ett omedelbart omhändertagande eller ordna en placering. Det finns därför en risk att beslut fattas på ett otillräckligt beslutsunderlag, vilket riskerar att skada tilliten till både socialtjänsten och rättsväsendet.

Förslaget riskerar även att skapa otydlighet kring ansvarsfördelningen mellan socialtjänst och rättsväsende. Mot bakgrund av de risker förslaget medför och att det inte heller bedöms finnas ett behov av ett sådant beslutsfattande anser Göteborgs Stad att förslaget bör avstyrkas.

Obligatorisk domstolsprövning för beslut om fortsatt vård enligt 3 § LVU

Av utredningen framgår att den rättsliga kontrollen av tvångsvården är betydligt svagare i LVU än när någon vårdas enligt lagen om vård av missbrukare eller lag om psykiatrisk tvångsvård. För att ett barn själv ska kunna begära vårdens upphörande och även överklaga de omprövningsbeslut som socialnämnden fattar var sjätte månad när vården sker med stöd av 3 § LVU krävs att barnet är över 15 år, eller företräds av ett offentligt biträde och ställföreträdare. Enligt utredningens bedömning är detta inte tillräckligt för att tillgodose barnets rättssäkerhet, särskilt inte när vården enligt 3 § kan innebära ett frihetsberövande. Utredningen anser att det ska ligga på det allmänna att säkerställa att ett omhändertagande för vård enligt 3 § LVU underställs en regelbunden rättslig prövning och inte pågår om det inte är nödvändigt och till barnets eller den unges bästa.

Göteborgs Stad bedömer att det finns en risk för att frekventa domstolsprövningar kan komma att påverka kontinuiteten och tryggheten i vården negativt. Återkommande rättsprocesser kan innebära psykiska påfrestningar för barnet och påverka förutsättningarna för att barnet kan tillgodogöra sig vården. Det finns även en risk att vårdnadshavare tappat motivation när processerna upplevs som utdragna och upprepande.

Göteborgs Stad bedömer i likhet med utredningen det vara angeläget att barn och unga har möjlighet att få beslut om tvångsvård prövade på ett rättssäkert sätt. Enligt Göteborgs Stad är det dock allt för långtgående att kräva att samtliga omprövningar av vård automatiskt ska prövas av domstol. Många barn, unga och vårdnadshavare upplever domstolsprocesser som belastande och har inget önskemål om en sådan prövning. Göteborgs Stad bedömer därför att förslaget om obligatorisk domstolsprövning av omprövningsbesluten bör avstyrkas. Däremot anser Göteborgs Stad att förslaget att införa rätt till offentligt biträde även i omprövningsärenden är ett väl avvägt förslag för att ge barn och unga möjlighet att få stöd i att föra fram sina synpunkter och även överklaga ett beslut att inte låta vården upphöra.

Otillräcklig finansiering av förslagen

Flera av utredningens förslag om förändringar i lagstiftningen handlar om förtydliganden av förhållanden som är otydliga eller som redan kan anses gälla. För kommunerna innebär dock flera av utredningens förslag en tydlig ambitionshöjning och nya krav som sannolikt kommer att medföra ökade kostnader. Sammanfattningsvis bedömer Göteborgs Stad att utredningens kostnadsberäkningar underskattar de ekonomiska konsekvenserna av förslagen och att finansieringsprincipen behöver tillämpas fullt ut. Göteborgs Stad bedömer att förslagen kommer att medföra behov av ytterligare resurser utöver vad som redovisas i betänkandet.

Göteborgs Stad vill samtidigt framhålla vikten av att de nya uppgifterna inte leder till att socialtjänstens kärnuppgifter försvagas. För Göteborg är det särskilt viktigt att uppföljning av placerade barn, kontinuitet i kontakten med socialsekreterare och andra skyddande insatser kan bedrivas med hög kvalitet. Barnets rätt till trygghet och stabilitet förutsätter att socialtjänstens resurser och organisation i första hand används för det direkta arbetet med barn och familjer och inte binds upp av en ökad administrativ belastning.

Obligatorisk domstolsprövning var sjätte månad vid omprövning av vård

Utredningen bedömer att förslaget om obligatorisk domstolsprövning var sjätte månad vid omprövning av vård enligt 3 § LVU kommer att medföra en viss kostnadsökning för kommunernas socialtjänst. Kommunerna beräknas få ökade kostnader för deltagande i muntliga förhandlingar i domstol, vilket av utredningen uppskattas ta mellan 4 och 8 timmar per ärende. Göteborgs Stad vill dock framhålla att utöver den direkta tidsåtgången för deltagande i domstolsförhandlingar tillkommer kostnader för förberedelser, samordning med bland annat offentliga biträden och eventuellt juridiskt stöd.

Socialnämndernas erfarenheter visar att domstolsprövningar ofta leder till mer komplexa bedömningar, vilket kräver ökade resurser i berörda ärenden. Dessa arbetsmoment tillkommer utifrån förslaget och även dessa delar behöver kostnadsberäknas för att kommunernas kostnader för genomförande ska täckas.

Särskilda socialsekreterare ska ansvara för kontakten med vårdnadshavare när ett barn är placerat utanför hemmet

Förslaget om att utse en särskild socialsekreterare för kontakten med vårdnadshavare när ett barn är placerat utanför hemmet kommer att innebära ökade arbetsinsatser för kommunernas socialtjänster. Trots att utredningen menar att förslaget inte nödvändigtvis innebär nya arbetsuppgifter för socialtjänsten, är det troligt att det i praktiken kommer att kräva nyrekrytering eller omfördelning av befintliga resurser för genomförandet. Utredningen understryker att kommuners olika storlek och förutsättningar gör att rollen i vissa fall kan kombineras med andra arbetsuppgifter. I stora kommuner som Göteborg behöver rollen sannolikt renodlas för att säkerställa kvalitet och kontinuitet.

Göteborgs Stad bedömer att det inte är lämpligt att familjehemssekreterarna ansvarar för kontakten med vårdnadshavaren, eftersom deras huvudsakliga uppdrag är att stödja familjehemmet och säkerställa att placeringen tillgodoser barnets individuella behov. Om familjehemssekreteraren även ska hantera kontakten med vårdnadshavare riskerar det att skapa otydlighet i roller och ansvarsfördelning, som i förlängningen kan leda till försämrad kvalitet i stödet till familjehemmet.

Att omfördela befintliga resurser utan att andra verksamhetsområden påverkas negativt bedöms inte vara möjligt, särskilt med tanke på att utredningen förespråkar att den särskilda socialsekreteraren inte heller bör vara samma person som barnsekreteraren.

Under 2025 var cirka 1 200 unika barn från Göteborg placerade i någon form av heldygnsvård. Hur många av dessa barn som har två vårdnadshavare är inte känt. Även om socialnämnderna redan utifrån nuvarande lagstiftning har ansvar för att ge vårdnadshavare det stöd och den hjälp de behöver måste utredningens förslag ändå ses som en kraftig ambitionshöjning av arbetet. Ett genomförande av förslaget kommer att medföra förändringar i socialnämndernas arbete. Göteborgs Stad bedömer att det behövs ytterligare beräkningar av de resursmässiga konsekvenserna av förslaget, både avseende behovet av tillkommande socialsekreterartjänster och en ökad omfattning av stödinsatser till placerade barns vårdnadshavare. Detta är en förutsättning för att kommunernas ökade kostnader ska kunna finansieras och för att förslaget ska få avsett genomslag.

Socialnämndens skyldighet att säkerställa barns och ungas rätt till umgänge med syskon och andra närstående

Den tydligare regleringen av umgängesrätt för syskon och andra närstående som föreslås föras in i 14 § LVU kan leda till en större administrativ belastning för socialnämnden. Även om utredningen bedömer kostnadsökningen som marginell, kan det i praktiken innebära fler formella beslut om umgängesbegränsning och fler överklaganden. Dessutom riskerar den breda definitionen av "andra närstående" att utvidga kretsen av berörda parter, vilket kan leda till fler och mer komplexa ärenden att planera genomförandet för. Detta medför ökad tidsåtgång och större resursbehov, vilket behöver kostnadsberäknas.

Ökad användning av sakkunniga

Ytterligare ett förslag som utredningen lägger fram är att sakkunniga inom områden som barn- och ungdomspsykiatri, barnmedicin och psykologi ska användas i större utsträckning i LVU-processen. Detta förväntas leda till ökade kostnader främst för domstolarna och Socialstyrelsen. Även om de direkta kostnaderna främst bedöms uppstå för domstolarna, Åklagarmyndigheten och Socialstyrelsen kan förslaget även medföra ökade kostnader för kommunerna. Detta gäller framför allt kostnader för att anlita sakkunniga, inhämtande av kompletterande medicinska eller psykologiska bedömningar samt den ökade administration och handläggning som följer av ett större inslag av extern expertkunskap i LVU-processen.

Oklarheter i förhållande till andra förslag inom området och behov av en bred och samlad översyn av regelområdet

I utredningen föreslås att förutsättningarna för att vård enligt LVU ska upphöra ska provas i tre led. I det första ledet av prövningen bedöms om det skadliga hemförhållandet eller det egna beteendet har förändrats så pass mycket att en påtaglig risk för skada inte längre skulle uppstå om vården upphörde. För vård enligt 2 § LVU (hemförhållanden) behålls kravet på en varaktig och genomgripande förändring, medan det för vård enligt 3 § LVU (eget beteende) införs ett förtydligat krav på att beteendet ska ha upphört och situationen vara stabil. Det andra ledet innebär en prövning av om vården alltjämt är nödvändig och till barnets eller den unges bästa och i det tredje ledet provas slutligen om den nödvändiga vården kan ges med samtycke på frivillig väg.

I det utkast till lagrådsremiss som överlämnades i december 2025, För barns rättigheter och trygghet – en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga, föreslås att vård enligt 2 § LVU ska kunna fortsätta på grund av barnets anknytning till familjehemmet, även om de ursprungliga bristerna i barnets föräldrahem har åtgärdats. För prövningar om vårdens upphörande enligt 2 § LVU innebär nu aktuellt förslag snarare en prövning i fyra led. Hur förslaget om kvarboende i ett familjehem på grund av anknytning förhåller sig till förslaget om en prövning i tre led är dock inte helt klarlagt. Detta behöver tydliggöras i det fortsatta utredningsarbetet.

Dessa oklarheter aktualiserar återigen frågan om behovet av en bred och samlad översyn av regelområdet. Kommunstyrelsen har tidigare framfört ett sådant behov i samband med utredningen Barnets bästa när vård enligt LVU upphör (Ds 2021:7) samt Utkast till lagrådsremiss För barns rättigheter och trygghet - En ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga. Ett flertal utredningar och lagstiftningsinitiativ inom den sociala barn- och ungdomsvården har genomförts de senaste åren och bedrivs delvis också parallellt. Flera centrala frågor som behöver ses i relation till varandra behandlas i separata processer, vilket bedöms vara olyckligt. Den i grunden positiva förändring som kan följa av de sammantagna förslagen skulle enligt kommunstyrelsens bedömning behöva övervägas i ett mer övergripande och sammanhållet utredningsarbete, något som således fortfarande saknas. Därmed kvarstår behovet av en större utredning som omfattar både den frivillighet som ryms i socialtjänstlagen och tvånget i LVU, och som behandlar frågor som rör både barn och ungdomar. Göteborgs Stad bedömer att de överväganden som kommunstyrelsen tidigare framfört fortfarande är giltiga och bör beaktas i det fortsatta arbetet.

BILAGA 2

Yttrande
Ärende 9
2026-08-19

M, D, L, KD

Yttrande angående Remiss från Socialdepartementet - Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8)

Yttrandet

Stadsledningskontoret ställer sig i huvudsak positiv till de förslag som lämnas i utredningen och föreslår att kommunstyrelsen tillstyrker samtliga förslag utom förslagen gällande åklagares möjlighet att fatta beslut om omedelbart omhändertagande och obligatorisk domstolsprövning av de omprövningsbeslut som fattas var sjätte månad när vården sker enligt 3 § LVU.

Man ställer sig negativ gällande åklagares möjlighet att fatta beslut om omedelbart omhändertagande trots att utredningen har lagt fram ett lagförslag i frågan. Initiativet kommer från Tidöavtalet och handlar om en större reform gällande ungdomsbrottslighet. Åtgärden gäller bara ingripande när behörig beslutsfattare trots försök, inte har gått att nå och att barnet annars uppenbarligen riskerar allvarlig skada. Beslutet ska sedan omedelbart lämnas över till socialnämnden och gäller som längst i 24 timmar. Vi anser att Göteborg bör stödja de direktiv och ordningar som föreslagits av nuvarande regering ihop med Sverigedemokraterna.